

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. I. An, & qualiter excommunicatus impetrare possit rescriptum
Pontificium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

rem non habentis, in scripto datum, ad alterius suggestionem, aut petitionem. Horum tria sunt genera. 1. quæ dantur præter, vel contra jus commune, & vocantur propriè *privilegia* (de quibus *lib. 5. tit. 33.*) aut *dispensationes*. 2. quæ dantur ad lites, & vocantur *rescripta justitiæ*. 3. quædam continent merum beneficium, ut si idoneæ personæ præbenda assignetur, & vocantur *rescripta gratiæ*. V. Coninch, *de Sacr. D. 33. d. 6.* Postremum autem fit per literas, quibus vel illi jus tribuitur ad beneficium vacaturum, & dicitur concessio *gratiæ expectativa*; vel mandatur Ordinario, aut alicui executori, ut Clerico, pro quo scribitur, de beneficio provideatur, & hæc dicuntur *mandata*; de horum formis vid. Azor *p. 1. l. 5. c. 24.*

1353. *Rescriptum* differt ab *Oraculo*, quòd hoc sit responsum Principis viva voce datum, esto postea sit redactum in scripturam; ab *epistola decretali*, quòd hæc non detur semper ad alicujus consultationem, seu petitionem; quamvis rescripto non obstat addi clausulam *motu proprio*, si antecesserit petitio; Layman *de rescript. n. 4.*

1354. Præter hæc not. 1. *Rescriptum* aliud esse *generale*, quod obligat omnes Principi rescribenti subjectos; aliud *speciale*, quod datur ad certas solum personas, causas, negotia, locum, vel tempus, nec postea ulterius extensum est. Si tamen insertum sit juri communi, fortitur vim legis quoad talia; Layman *in c. 1. de Constitut. n. 6.* Secundò aliud esse *perpetuum*, quod nullum, vel indefinitum, vel indeterminatum tempus habet; aliud *temporale*, quod habet certum tempus præsitum. Not. autem, quòd ad *rescripta* perpetua revocentur *personalia*, quæ ad vitam hominis conceduntur.

1355. Not. 2. *rescriptum justitiæ*, quod datur ad lites, esse ad jus explicandum, vel dicendum inter partes; *rescriptum* autem *gratiæ*, ad obtinendum aliquod beneficium, vel gratiam; & vocari solet *rescriptum beneficiale*, si detur ad faciendas collationes, resignationes, aut alias dispositiones de beneficijs Ecclesiasticis; & in civilibus ad dignitates, administrationes civiles &c. Si verò detur in ordine ad aliam gratiam v. g. quæ propriè non est privilegium (uti est dispensatio ad matrimoni-

um, vel suscipiendos ordines) dicitur *simpliciter rescriptum gratiæ*.

Si autem dubitetur, an *rescriptum* sit gratiæ, vel justitiæ, præsumitur justitiæ. Nam, allegans gratiam, probare debet; Pirhing, *de rescriptis, n. 4.* Si verò continet justitiam, & gratiam simul, dicitur *rescriptum mixtum*. Advertendum autem quædam *rescripta Pontificia* vocari *Brevia*, quo notantur *rescripta* paucis verbis conclusa, & sigillata sub annulo piscatoris in cera rubra. Nam *Bulle* sunt literæ Apostolicæ plumbeo signo munitæ, in quibus Romanorum Pontificum decreta continentur; quamvis alij per *Bullas* etiam intelligant diplomata, seu literas Magistratum patentes, sigillo publico, vel Principis authenticas.

ARTICULUS II.

Quis possit impetrare *rescripta*?

Communis regula tenet, quòd possit *Comnis non prohibitus*. Quia verò potest aliquis quoad hoc esse prohibitus, ad impetrandum *pro se*, vel ad impetrandum *pro alio*; de utroque in præsentia casu dicendum erit. Inter prohibitos autem numeratur. 1. *hereticus*, L. 2. C. de *Summa Trinit.* ac ibid. Barboza *n. 5.* deinde etiam *excommunicatus*, de quo §. seq.

§. I.

An, & qualiter *excommunicatus* impetrare possit *rescriptum Pontificium*?

Communis tenet, inter prohibitos impetrare *rescriptum* Apostolicum, seu Pontificium, numerari *excommunicatum* excommunicatione majori; c. *dilectus* 26. de *rescriptis*, ubi de *rescripto* ab *excommunicatis* impetrato à Papa, Innocentius III. rescribit Episcopo Imoleni: *mandamus*, inquit, *quatenus, si ita est, literas ipsas, per veri suppressionem* (nimirum omissionem mentionis de dicta censura) *obtentas, viribus carere decernas*; imò tale *rescriptum* est nullum ipso jure, sicut & processus vitalis *rescripti* institutus, esto nihil ei fuerit oppositum; Zoësius *de rescript. n. 10.* & habetur

habetur in c. 1. eod. in 6. ibi: *ipso jure rescriptum, vel processus per ipsum habitus non valeat: si ab excommunicato* (super alio, quam excommunicationis, vel appellationis articulo *fuert impetratum*; intellige, si agat coram Judice delegato, qui per tale rescriptum deberet accipere novum jus; & si fuit excommunicatus tempore impetrati rescripti; Pirhing, *de rescript. n. 7.* quod verum est, licet excommunicatio sit occulta; quia canon indefinitè loquitur, adeoque indefinitè intelligendus est, de quolibet etiam rescripto, non excepto. Nam exceptio firmat regulam in omnibus alijs casibus non exceptis; Gloss. in cit. c. V. *alio*.

1359. Hæc tamen communis regula suas patitur exceptiones. Hinc excipe. 1. nisi excommunicatus *occultus*, vi talis rescripti quædam ageret ratione officij publici v. g. Judicis delegati; quia tali casu jus supplet defectum arg. L. *Barbarius, ff. de offic. Prætor.* Excipe 2. nisi impetret rescriptum *super causa sue excommunicationis*; ut, si dicat eam invalidam, injustam, &c. aliàs careret mediò necessariò ad suam defensionem, c. 1. *h. t. in 6.* ubi etiam dicitur, quòd possit impetrare rescriptum *super articulo appellationis*, si à sententia Judicis appellavit, intellige *in causa propria*, etiam pendente causa appellationis; Barbosa *in cit. c. 1. n. 25.* & patet ex dictis ante: Excipe 3. nisi sit excommunicatus sub conditione, & impetret rescriptum pendente conditione; ita Barbosa *cit. n. 26.* & 27. quia sic non est simpliciter excommunicatus.

1360. Excipe 4. nisi excommunicatus impetret rescriptum *non Apostolicum*, sed solum ab Episcopo, vel Prælati Papæ inferioribus. Nam in odiosis *rescriptum*, simpliciter prolatum, supponit pro rescripto Papæ; Layman *in c. 1. h. t. in 6. n. 4.* Excipe 5. ut *rescriptum* solum *Pontificium*, non autem *seculare* (si ab excommunicato sit impetratum) ipso jure sit irritum; Layman *in c. 1. de rescript. in 6. n. 4.* nam constitutio irritans rescripta, ab excommunicato impetrata, est odiosa; & Principalibus laicis afferret incommodum.

1361. Not autem 1. quòd *rescriptum non juvet impetramem, si contra rescriptum faciat*; quia non intelligitur pro eo rescriptum, qui contrarium facit ejus, quod est

Tom. I.

scriptum; sic Innocentius c. *mandatum*, 38. *de rescript.* ibi: *mandatum Apostolicum ad te directum, ut magistrum S. faceres in Canonicum recipi, & in fratrem Novienfis Ecclesiæ, si pro alio ibidem non scripsimus, qui hujusmodi gratiam prosequatur, alio jam beneficium per nostras literas obtinente, prosequi non teneris.* Cùm super receptione duorum gravandi Ecclesiam antedictam non fuit intentio mandatoris. Hinc abutentes rescripto, privantur commodò rescripti; & damnantur ad expensas parti, c. *quia nonnulli* 43. *de rescript.* Est autem abusus 1. literas impetratas sub suo nomine, dare alteri ejusdem nominis. 2. trahere illas ad controversias futuras, quæ nondum exortæ fuerant tempore impetrationis. 3. reum trahere sine necessitate ad plures Judices, vel loca æquivoci nominis, &c. ibid. & c. *disspendia*, eod. in 6. *Innocent.* 4.

Not. 2. hanc regulam, quòd *excommunicatus non possit impetrare rescriptum*, extendi etiam ad omne rescriptum justitiæ, & gratiæ; Pirhing *de rescript. n. 8.* Nam textus indefinitè loquitur, ut constat *ex n. 1358.* Et quamvis aliqui velint, hanc regulam extendi ad excommunicatum etiam *non vitandum*; contrarium tamen probabilius est, *ex lib. 5. tit. 39.* Secundò ad rescriptum ab excommunicato impetrato non modò *per se*, sed etiam *per Procuratorem*, c. *fin. de Procurat.* esto rescriptum sit pro alio, etiam non excommunicato; sic Barbosa *in cit. c. 1. n. 10.* Sed hoc non videtur sic indefinitè dicendum; nam Honorius III. ut habetur cit. c. *fin.* consulti sumus, inquit, an constitutus ad impetrandum à communitate aliqua procurator, ab impetrandò deberet excludi pro eo, quòd majores & jurati, per quos eadem communitas regeretur, tempore, quo injunctum fuit procuratoris officium, erant excommunicationis sententià innodati, & subjungens responsum, ait: taliter respondemus, quòd nisi essent in literis procuratoris expressi, vel aliàs eorum autoritate procuratoris institutio facta fuisset, aut sciens eos esse tales, ipsa communitas unà cum eis constituisset eundem, non est procurator hujusmodi repellendus. Ex quo textu sequitur, dictum Barbosa non procedere sic indefinitè; sed tantum, cùm in mandato

Pp 2

dato

dato procuratorio excommunicati sunt expressi, vel scienter admissi, quando Procurator constitutus est Universitatis.

1363. Not. 3. eandem regulam extendi, ut rescriptum ab excommunicato impetratum *in causa individua, cum non excommunicato*, respectu utriusque sit irritum; secus est *in causa dividua, sed non excommunicato*, ignorante impetrantis excommunicationem: nam quoad causam illius tunc valet; quia *utile per inutile non debet vitari*, si ab invicem separari possint, *reg. 38. de reg. jur. in 6.* non autem, si scivit, esse excommunicatum; Barbosa *in cit. c. 1. n. 4.*

1364. Not. 4. quòd Pontifex scienter rescribens excommunicato, censeatur cum eo dispensare; Zoësius, *de rescript. n. 11. ex L. quoniam 57. ff. de re judic.* quia non videtur Superior, qui tollere potest impedimentum, ludere, conferendò ei munus aliquod, quem scit ad hoc inhabilem. Nam licèt Princeps nunquam censeatur remittere vitium ignoratum, *c. si eo temere, de rescript. in 6.* secus tamen de sibi noto. Episcopus tamen, esto sciat defectum, & nulla facta mentione de illo, conferens, vel promovens habentem talem defectum, non eo ipso dispensat tacitè. Nam Episcopus, *promovens indignum*, punitur, per gloss. *c. unic. V. dispensaret, de atat. & qualit.* Et ubicunque canon imponit pœnam Ordinario, illi prohibere censeatur dispensationem; Abbas *in c. ad abolendum, de fil. presbyt. n. 3. V. Corradum l. 1. c. 3. à n. 4. in Praxi dispens. Apostolic.* intellige, si casus sit extra jurisdictionem ejus.

§. II.

An, & qualiter quis valeat impetrare rescripta pro alio?

1365. Quæstio est, an quis, *pro alio saltem*, impetrare possit rescripta? R. negative de rescriptis *justitiæ, sine speciali ejus mandato impetratis*; secus enim non valet, *c. nonnulli, 28. §. sunt & alij, de rescript.* ibi: *hac generali constitutione sancimus*, ut si aliquis super aliqua quæstione de cætero *sine speciali mandato domini* literas Apostolicas impetrare præsumpserit, & *litera ille non valeant, & ipse tanquam falsarius puniatur. Nisi for-*

tè de illis personis extiterit, à quibus non debet exigì de jure mandatum. & c. Ex parte, 33. eod. ubi apertè dicitur, non valere rescriptum, quod Procurator revocatus, & de hoc certificatus, extra judicium impetravit: secus tamen si in judicio: dummodo revocatio ad notitiam adversarij vel Judicis non pervenit; quod verum est, licèt is, pro quo impetrata sunt, contra illa nihil excipiat; Immola *in cit. c. nonnulli, n. 4. ex L. licèt, ff. de Judic. & L. licèt, C. de Procurat.* nec ea rata habere potest; sic glossa *in c. Nonnulli, V. Sine speciali mandato.* Hinc, qui sine speciali mandato domini, à quo de jure exigì debet, impetrat rescriptum ad lites, falsarius est, & rescriptum non valet, *c. Nonnulli, cit. §. Sunt & alij.* Et extra judicium impetratum à Procuratore revocato, vel revocationis conscio; secus, si in judicio, modò revocatio non pervenerit ad notitiam adversarij, vel partis, *c. Ex parte, 33. de rescriptis.*

Dices: quisque potest ratum habere, quod suo nomine gestum est, *L. licèt, ff. de Judic. & c. 2. de pactis.* imò talis ratihabitio, fictione juris, retrahitur, & mandato æquiparatur, *reg. 10 de reg. jur. in 6.* Et ideo etiam gesta per falsum Procuratorem, possunt in judicio postea à Domino ratificari, *L. cum minor, §. falsus, ff. rem ratam haberi*; ergo similiter in casu nostro, is, pro quo sine suo speciali mandato, impetratum est rescriptum, potest illud ratum habere. R. antecedens verum esse solùm in casu, quo actus nullus ac irritus est ob defectum consensus illius, cujus nomine gestus est, secus si irritus sit propter bonum publicum, & ob defectum jurisdictionis publicæ; sed sic est in casu nostro; ergo.

Cæterùm prædicta regula *in n. 1365. limitatur. 1. ut non procedat, quando impetrans est ex illis personis, à quibus non debet de jure civili exigì mandatum, c. Nonnulli, cit.* cujusmodi sunt personæ conjunctæ, ut liberi, parentes, fratres, affines, liberti, *L. Sed & ha, ff. de Procurat.* quod etiam extenditur ad alias personas a deo affectas impetranti, ut pro alijs, sine suspitione fraudis, in judicio admitti possint; Abbas *c. Nonnulli, §. sunt & alij, n. 10.* Limitatur. 2. ut non procedat in Procuratore generali, si nomine proprio impe-